

6. Rapport Vernieuwing partijstructuur

1. Inleiding

Op het Unie- en Ledencongres van 13 april 2013 is een voorstel van het Landelijk Bestuur besproken onder de titel Partijvernieuwing. De voorstellen behelsden kort gezegd het veranderen van de partij van een partij van kiesverenigingen naar een partij van individuele leden. Na een levendige discussie, bleek dat het te vroeg was om al besluiten te nemen. Wel werd er een peiling gehouden, die de richting van de partijvernieuwing zou bepalen. De peiling gaf het Landelijk Bestuur aanleiding om de voorgestelde weg verder te verkennen en om met aanvullende en verduidelijkende informatie en voorstellen te komen. Daartoe heeft het Landelijk Bestuur in april 2013 een commissie Vernieuwing partijstructuur ingesteld.

Tijdens en ook na het congres bereikten het Landelijk Bestuur signalen dat in de notitie Partijvernieuwing de relatie tussen de aangestipte problematiek en de voorgestelde oplossingen niet helder genoeg was. En dat de vitaliteit van kiesverenigingen onvoldoende op waarde werd geschat. Het geschetste beeld werd niet herkend. Ook het omgekeerde gebeurde: signalen van juist grote herkenning. En een gedeelde behoefte om echt werk te maken van de partijvernieuwing. Het Landelijk Bestuur heeft richting de commissie aangegeven dat het zijn inzet is om het traject van partijvernieuwing voort zetten, waarbij draagvlak bij zo veel mogelijk en liefst alle betrokkenen aanwezig is. De commissie hoopt met haar rapport daartoe een aanzet te kunnen geven.

De commissie is in het voorjaar van 2013 met haar werkzaamheden begonnen. Het eerste resultaat is dit rapport, dat aan het Landelijk Bestuur is aangeboden met de aanbeveling om deze met de kiesverenigingen te bespreken. In het rapport wordt eerst een overzicht gegeven van de voorgeschiedenis. Vervolgens wordt ingegaan op het waarom van de partijvernieuwing. Tot slot wordt aangegeven hoe de vernieuwing op een verstandig tempo, gefaseerd doorgevoerd zou kunnen worden.

2. Voorgeschiedenis

Voor een helder overzicht is het goed om -kort- in herinnering te brengen wat er op dit 'dossier' is gebeurd. Puntsgewijs gaat het om het volgende:

- **Rapport Schipper/ Met hart en ziel (2010)**

Naar aanleiding van de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen van juni 2010, is er een evaluatierapport gemaakt onder de titel 'Met hart en ziel'. Een belangrijk hoofddeel van dat rapport ging over binding en herkenning; binding van leden/kiezers aan de partij en herkenning door de leden/kiezers van hun volksvertegenwoordigers. De eerste drie aanbevelingen uit dat rapport luiden:

1. De ChristenUnie heeft een eigen achterban van betrokken en overtuigde christenen die de vaste basis vormt van de partij. De ChristenUnie moet blijven investeren in deze achterban, hen bij de partij betrekken en ook jongeren en ondernemers blijven boeien en binden.
2. Kiezers moeten zich met de politiek van de ChristenUnie kunnen identificeren en het gevoel hebben dat maatschappelijke problemen door de partij worden opgepakt.
3. In het kader van de versterking van het grondvlak moet in alle regio's de aandacht permanent gericht zijn op de werving van leden en de versterking van kiesverenigingen en Provinciale Unies.

- **Bestuursreactie "Met hart en ziel verder" (2011)**

Het Landelijk Bestuur heeft als reactie op dit rapport een notitie geschreven 'Met hart en ziel verder'. Deze notitie is besproken op het Uniecongres van mei 2011. Het Landelijk Bestuur gaf aan op verschillende manieren te willen werken aan de aanbevelingen in het rapport Schipper. Aanpassingen in de partijstructuur en meer zeggenschap voor individuele leden waren onderdeel daarvan:

Het is belangrijk dat de partij steeds meer een netwerkorganisatie wordt waarin allerlei verticale, horizontale en diagonale verbanden ontstaan en opbloeien. Het Landelijk Bestuur vraagt zich af of de huidige partijstructuur, een vereniging van kiesverenigingen, wel de meest adequate structuur is. Het bestuur wil de mogelijkheden onderzoeken om de ChristenUnie om te vormen tot een ledenpartij, zoals vrijwel alle andere politieke partijen in Nederland. Als dit een begaanbare weg blijkt te zijn, wil het bestuur in de toekomst met een voorstel hierover komen.

- **Werkconferentie partijstructuur (november 2012)**

In het najaar van 2012 heeft het Landelijk Bestuur zich over de partijstructuur gebogen en besloten er een werkconferentie aan te wijden, waarvoor alle partijleden zijn uitgenodigd. Deze is op 30 november gehouden, er waren ongeveer 120 partijleden aanwezig. Prof. dr. Ruud Koole hield een inleiding over 'Het functioneren van partijorganisaties'. Vicevoorzitter Klaas Tigelaar hield een inleiding over 'Partijstructuur, nog toekomstbestendig?' Daarna werd in een vijftal groepen doorgesproken om de verschillende knelpunten van de partijorganisatie aan te geven en bouwstenen voor verbetering aan te dragen.

Uit deze bijeenkomst konden de volgende bouwstenen worden geformuleerd:

1. Het Uniecongres omvormen tot Ledencongres in hybride vorm (dat betekent stemrecht van individuen én van plaatselijke afdelingen)
2. Differentieer tussen leden en sympathisanten
3. Denk na over mogelijke lijsttrekkerverkiezingen
4. Meer debatten organiseren
5. Zoek naar mogelijkheden om kennis van leden in de partij in te brengen
6. Nieuwe vormen van scholing en vorming ontwikkelen om het niveau van onze politici en partijbestuurders verder te verhogen.

- **Unie- en Ledencongres (13 april 2013)**

Het Landelijk Bestuur zag in de uitkomsten van de werkconferentie aanleiding om de voornemens op het gebied van de partijvernieuwing voort te zetten en kwam met de notitie Partijvernieuwing. Na een levendige discussie, bleek dat de voorstellen nog onduidelijk waren; het gevoel was dat het te vroeg was om al besluiten te nemen. Wel werd er gepeild, waarbij zich voor de volgende onderdelen een meerderheid positief uitliet:

1. ChristenUnie-leden gaan in de toekomst lid worden van de landelijke partij.
2. De ChristenUnie wordt omgevormd van een partij van kiesverenigingen naar een partij van individuele leden.
3. Het onderscheid tussen Uniecongres en Ledencongres vervalft, er komt één congres.
4. Op dat congres wordt gestemd volgens een hybride systeem waarbij zowel afgevaardigden van lokale afdelingen als individuele leden stemrecht hebben.

Het congres sprak zich verder positief uit over vergroting van de debat-cultuur en de inspanningsverplichting voor lokale besturen om hun fractieleden en zichzelf te laten scholen

en toerusten. Uit de peiling over eventuele lijsttrekkersverkiezingen bleek dat daar -op dat moment en in de voorgestelde vorm- onvoldoende draagvlak voor was.

- **Instelling werkgroep Vernieuwing partijstructuur (april 2013)**

Na het congres is een commissie Vernieuwing partijstructuur aan de slag gegaan. Opdracht van de werkgroep was om het Landelijk Bestuur en de partij te dienen met aanvullende informatie en voorstellen ten aanzien van de partijvernieuwing, inclusief daarbij horende teksten van (nieuwe) statuten en reglementen. De commissie is als volgt samengesteld:

Klaas Tigelaar, vice-voorzitter LB, voorzitter van deze werkgroep,
Jan Harm Boiten, voorzitter PU Zuid-Holland,
Rolf Diepeveen, voorzitter KV Nunspeet,
Els Douma-Bezemer, voorzitter KV Den Haag,
Jouke-Jan de Groot, hoofd algemene zaken partijbureau,
Menno van Hulst, directeur partijbureau en
Tjitske Kuiper-de Haan, adviseur PU's en KV's partijbureau

Voorliggend rapport is het eerste resultaat van de bijdrage van de commissie: een vernieuwd rapport partijvernieuwing, welke door het Landelijk Bestuur in zijn vergadering van 9 oktober is besproken.

3. Het waarom van de partijvernieuwing

Het waarom van de partijvernieuwing is tweeledig:

- De verbetering van de interne partijdemocratie
- Het in overeenstemming brengen van 'theorie' en 'praktijk' van de partijorganisatie

3.1 De verbetering van de interne partijdemocratie

De eerste belangrijke reden van de partijvernieuwing is de verbetering van de interne democratie. De ChristenUnie heeft als doel om schakel te zijn tussen kiezers en gekozenen. Het vergroten en mogelijk maken van de inbreng van leden bij de officiële besluitvorming in de partij heeft tot doel om deze verbinding tussen kiezers en gekozenen beter waar te maken. Dit was een belangrijke notie in het rapport Schipper/ Met hart en ziel (2011). Een belangrijk uitgangspunt is daarbij, dat deze verbinding sterker is wanneer op de belangrijke beslissingsmomenten in de partij ook de inbreng en zeggenschap van individuele leden meetelt. We willen samen een dynamische en bruisende partij blijven die de talenten van zoveel mogelijk mensen bundelt en tot goede voorstellen voor dit land omzet. Het is belangrijk dat (ook) individuele leden op congressen kunnen meespreken en meebepalen over politiek belangrijke zaken. Leden moeten op verschillende manieren actief kunnen zijn voor onze partij. Door formele functies te bekleden, maar ook door de mogelijkheid te hebben om, daar waar het nodig is en kan, rechtstreeks te reageren.

De huidige situatie is zo, dat alleen afgevaardigden van kiesverenigingen, de Bestuurdersvereniging en Perspectief spreek- en stemrecht hebben. Dit model van getrapte vertegenwoordiging komt slechts ten dele tegemoet aan de behoefte van onze eigen leden.

Om hier beter aan tegemoet te komen, kan een meer directe invloedsmogelijkheid aanreikt worden. Voor de landelijke bijeenkomsten kan een aantal drempels worden weggenomen. De huidige partijstructuur van vertegenwoordiging via besturen heeft op dit moment drie belangrijke nadelen:

- **Veel leden zijn niet vertegenwoordigd**
Veel leden zijn nu niet vertegenwoordigd op congressen. Simpelweg doordat ze geen deel uitmaken van een actieve kiesvereniging. Het blijkt dat op congressen soms maar de helft van de kiesverenigingen zich heeft laten afvaardigen.

- **Leden met bijzondere kennis en ervaring hebben ook geen inbreng**
Ook leden die een politieke of bestuurlijke functie bekleeden of hebben bekleed in de partij, hebben geen rechtstreekse invloed op onze congressen. Zo zijn bijvoorbeeld raadsleden of wethouders nu niet in staat om rechtstreeks invloed te hebben op besluiten. Ook onze landelijke (ex-)volksvertegenwoordigers hebben nu geen directe invloed. Dat bevreemdt nogal als het bijvoorbeeld gaat om discussie en stemmingen over het verkiezingsprogramma van de Tweede Kamer. Juist bij deze groep mensen is sprake van een hoog kennisniveau van de actuele politiek. Uit individuele reacties van hen zelf blijkt ook wel dat men geen prioriteit geeft aan deze landelijke bijeenkomsten ' omdat men daar toch niet kan meestemmen'.

Ter vergelijking: op congressen van andere partijen zijn veel meer actieve (ex-)politici dan bij onze congressen. Zij hebben daar wel invloed op individuele basis.

- **Afstemming tussen afgevaardigde en leden vindt vaak niet plaats**
De indruk bestaat daarnaast dat van de kiesverenigingen die zich wel laten afvaardigen, de afgevaardigde vaak geen overleg heeft gehad met de eigen leden alvorens af te reizen naar het congres. De goede uitzonderingen hierop natuurlijk nagelaten

Op dit moment worden onze congressen bezocht door ongeveer 400 à 500 mensen. Op deze congressen worden besluiten genomen die van groot belang zijn voor onze partij, denk aan vaststelling kandidatenlijsten en inhoud verkiezingsprogramma's op nationaal en Europees niveau. Belangrijke momenten voor onze partij. Waarbij we iedereen die dat wil ook daadwerkelijk kunnen betrekken. Voor veel leden is de betrokkenheid via de eigen lokale vereniging prima. Maar anderen zouden graag gebruik maken van een eigen mogelijkheid tot inbreng. In de hierna beschreven voorstellen, wil het Landelijk Bestuur hier ruimte voor scheppen.

3.2 Het in overeenstemming brengen van 'theorie' en 'praktijk' van de partijorganisatie

De tweede reden voor de partijvernieuwing is gelegen in het feit dat er plooiën zitten in de manier waarop we ons als ChristenUnie-organisatie hebben beschreven. Het gaat in de praktijk soms anders dan hoe het in statuten (landelijk en lokaal) en reglementen staat omschreven. Eén en ander lijkt er mee te maken te hebben dat de huidige organisatievorm in de basis een Unie (voorheen Federatie of Verbond) van zelfstandige, plaatselijke kiesverenigingen is. Echter, in de praktijk en in het gevoel van veel -niet alle- leden, is de ChristenUnie een landelijke politieke partij.

Een aantal onderwerpen die op papier en in de praktijk anders zijn geregeld zijn de volgende:

Onderwerp	Hoe we het in statuten en reglementen geregeld hebben	Hoe het in de praktijk gaat
Contributie	In eerste instantie aangelegenheid voor kiesverenigingen en lokale leden (kiesverenigingsstatuten)	Contributie wordt centraal vastgesteld (door Uniecongres) en geïnd (door partijbureau)
Afdrachten	De kiesverenigingen dragen een deel van de contributieopbrengsten af aan de landelijke organisatie	De landelijke organisatie draagt een deel (19%) af aan de kiesverenigingen
Statuten	Iedere vereniging is in principe vrij om haar statuten vast stellen of te wijzigen (vrijheid van vereniging)	Kiesverenigingen zijn gebonden aan een landelijk voorgeschreven model waar niet van kan worden afgeweken
Lidmaatschap	Kiesverenigingbesturen zijn verantwoordelijk voor de toelating van leden van de kiesverenigingen	Mensen komen in veruit de meeste gevallen binnen via de landelijke organisatie (website/belacties).
Lidmaatschap	Kiesverenigingen zijn lid van de landelijke ChristenUnie	Natuurlijke personen voelen zich veelal lid van de landelijke ChristenUnie
Stemrecht Uniecongres	Afgevaardigden van kiesverenigingen worden geacht namens hun vereniging te spreken en te stemmen	Afgevaardigden overleggen niet of nauwelijks met de leden van hun vereniging, spreken en stemmen vaak naar eigen inzicht.

Dat ruim 10 jaar geleden voor het huidige organisatiemodel werd gekozen, is voor een belangrijk deel te verklaren vanuit het feit dat destijds zowel het GPV als de RPF dit model al hanteerden; een model dat van oudsher al bestond. Aanvankelijk was ook de ARP via een systeem van kiesverenigingen georganiseerd. Tijdens een bijeenkomst van oud-bestuurders van GPV- en RPF-hoofdbesturen ter gelegenheid van het 10-jarig jubileum van de ChristenUnie in 2010, bleek deze keuze echter niet eenduidig verklaard te kunnen worden, anders dan 'vanuit het verleden'.

Dit neemt niet weg dat het duidelijk is dat de ChristenUnie (ook) diepe lokale verworteling kent. Vanuit die verworteling in gemeenschappen wordt in gemeenten en provincies invulling gegeven aan christelijke politiek. Ongeacht de precieze vorm van de partijorganisatie en -structuur, is het belangrijk dat dit in dit een plek krijgt daarin.

4. Het hoe van de partijvernieuwing

De voorgeschiedenis en het waarom van de partijvernieuwing in ogenschouw nemende, dient de vraag zich aan op welke manier aan de gewenste richting vorming gegeven kan worden. Voor de duidelijkheid en overzichtelijkheid, komt het de commissie verstandig voor om de vernieuwing in twee fasen door te voeren.

Daarbij zou kunnen worden onderscheiden:

Fase 1: Het regelen dat individuele leden (ook) lid kunnen zijn van de landelijke ChristenUnie

Fase 2: De juridische status van kiesverenigingen wordt heroverwogen en mogelijk aangepast

4.1 Het mogelijk maken van het lidmaatschap van individuele personen

"De ChristenUnie is een verband van kiesverenigingen. Deze kiesverenigingen zijn de leden van de ChristenUnie", zo staat in art. 4 lid 1 van de landelijke partijstatuten. Dit is een van de meest bepalende kenmerken van hoe de partij op dit moment is georganiseerd. We zijn niet een ledenpartij, maar een partij van (lokale) verbanden. De 24.000 ChristenUnie-leden zijn alleen lid van een lokale kiesvereniging. Dat aan dit model haken en ogen kleven, is in het hier voorgaande uitgelegd. In een eerste fase van partijvernieuwing zou daarom georganiseerd kunnen worden dat deze leden niet alleen lokaal, maar ook landelijk lid zijn van de ChristenUnie. Dit is vergelijkbaar met het KNVB-model, waarbij een voetballer die lid wordt/ is van een plaatselijke voetbalclub automatisch ook lid wordt/ is van de KNVB.

De individuele ChristenUnie-leden zouden samen met de kiesverenigingen de leden van de ChristenUnie kunnen zijn en aan hen zouden bepaalde lidmaatschapsrechten toebedeeld kunnen worden.

Aan de lokale setting verandert in deze fase niets. Mensen blijven gewoon lid van hun kiesvereniging.

Wat is daar voor nodig?

1. In de eerste plaats zullen de landelijke statuten op dit punt gewijzigd moeten worden. Het lidmaatschap van de landelijke ChristenUnie moet opengesteld worden voor individuele personen.
2. Met stap 1 zijn de 24.000 lokale leden nog niet meteen lid van de landelijke vereniging, zijn zullen dus lid gemaakt moeten worden. Hier valt in juridische zin veel over te zeggen, maar de meest praktische manier is om van alle leden aan te nemen dat zij tegen het landelijk lidmaatschap geen bezwaar hebben. Alle leden krijgen een persoonlijke brief (eventueel namens zowel de landelijke vereniging als de kiesvereniging) waarin de omvorming tot ledenpartij wordt uitgelegd en waarin wordt aangegeven dat zij per bepaalde datum ook lid zijn geworden van de landelijke ChristenUnie. Deze manier is vergelijkbaar met de werkwijze bij gemeentelijke herindelingen, wanneer leden van kiesvereniging A (die wordt opgeheven) naar kiesvereniging B gaan (die doorgaat). In de brief zal ook duidelijk moeten staan wat de (nieuwe) rechten en plichten zijn ten aanzien van de landelijke vereniging en de kiesvereniging.
3. De landelijke ChristenUnie krijgt op deze manier twee typen leden:
 - de kiesverenigingen (met bepaalde rechten en plichten)
 - mensen van vlees en bloed (met bepaalde rechten en plichten)

Vanzelfsprekend zullen de (onderscheiden) lidmaatschapsrechten en -plichten verder in de (landelijke) statuten moeten worden uitgewerkt. Daarbij valt te denken aan:

- het stemrecht (met bepaalde stemwaarden),
- het spreekrecht,
- het recht om voorstellen in te dienen,
- het recht van amendement en
- het recht om moties/ resoluties in te dienen.

Deze zaken kunnen gemakkelijk reglementair worden geregeld, waarbij verbinding kan worden gezocht tussen bepalingen die nu in het Reglement Uniecongres respectievelijk het Reglement Ledencongres staan. In dit rapport wordt alleen stilgestaan bij het eerste aandachtspunt: het stemrecht en de bepaling van de stemwaarden, een en ander volgens het hybride systeem. De commissie gaat uit van dit hybride systeem, omdat daar blijkens de peiling van 13 april het meeste draagvlak voor was.

Het hybride systeem houdt het volgende in: zowel afgevaardigden van de kiesverenigingen als de individuele leden hebben stemrecht. De stemverhoudingen tussen beide lid-typen moet nader worden bepaald. Ook het CDA en de Partij van de Arbeid hanteren dit systeem (elk overigens op een geheel eigen wijze, zie bijlage 3).

Om de verhouding tussen stemmen van afgevaardigden en van individuele leden te regelen dient met een aantal aspecten rekening te worden gehouden:

- er dient een wenselijke balans tussen de inbreng van de kiesverenigingen en de individuele leden te zijn en
- de regeling dient op congressen relatief eenvoudig/ uitvoerbaar te zijn.

Kijkend naar het eerste criterium, is de commissie van mening dat de inbreng en invloed van de kiesverenigingen substantieel moet zijn, maar ook weer niet zo groot dat individuele leden de facto weinig in de melk te brokkelen hebben. Daarmee zou de prikkel die van de partijvernieuwing moet uitgaan te veel worden beperkt. Op basis van het tweede criterium heeft een regeling met vooraf bekende stemwaarden (CDA) de voorkeur boven een systeem met percentages (PvdA).

Daarom stelt de commissie het volgende voor: we kiezen voor een hybride systeem waarbij

- iedere kiesvereniging een aantal stemmen gelijk aan haar ledental heeft (en houdt), gedeeld door vijfenzeventig, afgerond naar boven en waarbij daarnaast ook
- ieder individueel lid één stem heeft.

Het getal 75 komt niet uit de lucht vallen; momenteel wordt deze methode ook al gebruikt bij het bepalen van de stemwaarden op Uniecongressen. Afhankelijk van de opkomst van kiesverenigingen, hebben zij altijd tussen de 200 en 400 stemmen. De opkomst van individuele leden bepaalt dan of dit een groot of heel groot deel van de stemmen zal zijn. Maar gezien de historische opkomstcijfers bij congressen, is dit deel altijd substantieel.

De commissie heeft zich ook gebogen over de vraag of het hybride systeem ook van toepassing kan zijn op vergaderingen van Provinciale Unies. Momenteel is het zo geregeld dat individuele leden weliswaar welkom zijn op PU-vergaderingen, maar daar alleen spreekrecht hebben. Het is lijn met het betoog van hierboven dit hen ook stemrecht te geven, conform het hybride systeem. Op dit punt zullen dus in fase 1 de statuten en het Reglement Provinciale Unies aangepast moeten worden (nu wordt individuele leden alleen spreekrecht toegekend).

4.2 Kiesverenigingen worden afdelingen van de ChristenUnie (al dan niet met behoud van rechtspersoonlijkheid)

De commissie is van mening dat niet te veel onderwerpen tegelijkertijd onder één en dezelfde noemer (namelijk die van "partijvernieuwing") geschaard moeten worden. Dit vertroebelt een zorgvuldige bespreking en besluitvorming. Daarom adviseert de commissie om éérs stappen te zetten ten aanzien van het regelen van het individuele lidmaatschap van de landelijke partij en pas daarna verder te gaan met de partijstructuur.

De commissie is daarbij van mening dat verschillende opties eerlijk tegen het licht moeten worden gehouden. Een belangrijk onderdeel zal zijn of kiesverenigingen de status van 'vereniging met

volledige rechtsbevoegdheid' moeten behouden, of dat zij als afdelingen van de ChristenUnie verder zullen gaan (vergelijkbaar met de formele status van de Provinciale Unies, die ook geen 'verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid' zijn). Overigens is ook een combinatie mogelijk (zowel afdeling zijn als rechtspersoonlijkheid behouden).

Daarbij zullen naast interne, ook externe overwegingen een rol in gaan spelen. Te denken valt aan:

- de invoering en doorontwikkeling van de Wet Financiering Politieke Partijen die in de nabije toekomst ook (meer) voor afdelingen en lokale politieke partijen gaat gelden,
- de verscherpte regelgeving voor Algemeen Nut Beogende Instellingen, de ANBI's. Iedere ANBI moet vanaf 1 januari 2014 allerlei informatie publiceren om zijn status te behouden. Dat geldt ook voor alle kiesverenigingen afzonderlijk en
- inzichten vanuit de accountancy ten aanzien van het al dan niet meeconsolideren van de balansen en overzichten van baten en lasten van de afdelingen.

4.3 Fasering

De door de commissie voorgestelde fasering zou er als volgt uit kunnen zien:

FASE 1: Natuurlijke personen worden (ook) lid van de landelijke ChristenUnie

23 november 2013	Uniecongres waarop het commissierapport en daarop gebaseerde voorstellen van het Landelijk Bestuur worden besproken, zónder dat er concrete teksten van nieuwe statuten of reglementen worden vastgesteld..
juni 2014	Uniecongres waarop teksten voor nieuwe statuten en reglementen worden vastgesteld. Dit congres vindt in ieder geval plaats ná de verkiezingen voor de gemeenteraden (19 maart 2014) en het Europees Parlement (22 mei 2014).
1 juli 2014	Uiterste datum waarop statutenwijziging is gepasseerd
najaar 2014	Alle leden krijgen een persoonlijke brief dat zij per 1 januari 2015 -ook- lid zullen zijn van de landelijke ChristenUnie

FASE 2: De juridische status van kiesverenigingen wordt heroverwogen en mogelijk aangepast

november 2014	Uniecongres waarop verder doorgesproken wordt (dat is dus dan mét alle leden) over vorm en functie van kiesverenigingen, met nadrukkelijke mogelijkheid tot het omzetten van de kiesverenigingen naar afdelingen (al dan niet met rechtspersoonlijkheid).
voorjaar 2015	Uniecongres waarop concrete voorstellen worden gedaan a) ten aanzien van statuten en reglementen tbv de nieuwe situatie en b) een mogelijk transitievoorstel voor de kv's (naar afdeling al dan niet met rechtspersoonlijkheid).
restant 2015	Implementatietermijn tbv transitie kv's
1 januari 2016	Passeren nieuwe landelijke statuten, start 'verbanden nieuwe stijl'

Bijlage 1 Vragen en antwoorden

Tijdens en na het Uniecongres van 13 april, zijn er bij het Bestuur en de het partijbureau verschillende vragen binnengekomen over de partijvernieuwing. De commissie benoemt deze hieronder. In het licht van het voorstel tot een fasering, pakt de beantwoording van de vragen wellicht anders dan ten tijde van de bespreking van de notitie op het Uniecongres van 13 april.

1. Wordt de kiesverenigingen iets 'afgepakt', verliezen de kiesverenigingen iets door de bestuursvoorstellen?
Beperken we ons tot Fase 1, dan zien we gedachten in de richting van een situatie waarin afgevaardigden van kiesverenigingen niet langer 'exclusief' de sprekers en stemmers op Uniecongressen zijn. Ook individuele leden hebben invloed. Tegelijk blijft de inbreng van afgevaardigden via een hybride systeem substantieel. Daarnaast kunnen alle bestuursleden van kiesverenigingen natuurlijk ook zelf hun invloed en zeggenschap als individueel lid laten gelden.

Voor het overige verandert er in Fase 1 nog niets. De lokale werkwijze blijft vooralsnog ongewijzigd. Het nadenken en spreken hierover volgt later.
2. Wat zijn de gevolgen van de voorstellen voor de besturen van kiesverenigingen?
Vooralsnog heeft dit geen gevolgen. De verantwoordelijk ten aanzien van landelijke zaken blijft dankzij het hybride systeem groot. Afgevaardigden hebben een stevig aandeel in het stemmengewicht bij besluitvorming op het Uniecongres. De lokale verantwoordelijkheden veranderen in het geheel niet.
3. Moeten wij nu ook al meedoen met die individualisering van onze tijd?
Aansluiting bij moderne ontwikkelingen is geen doel op zich. De commissie ziet echter inhoudelijk voldoende redenen om de partij te vernieuwen zoals voorgesteld vanwege eerdergenoemde argumenten.
4. Gaan wij nu ook beginnen met verkiezing van lijsttrekkers voor de Tweede Kamerverkiezingen?
Nee, voorlopig niet. Uit de peiling over eventuele lijsttrekkerverkiezingen bleek dat daar -op dat moment en in de voorgestelde vorm- onvoldoende draagvlak voor was. Overigens biedt het huidige Reglement Kandidaatstelling ruimte aan kiesverenigingen om kandidaten die op de lijst staan voor op een hogere (theoretisch kan dit de eerste) plaats te kandideren.
5. Waar mogen leden straks precies over stemmen?
Over alles, waar afgevaardigden tot nu toe al over stemden. Denk aan kandidatenlijsten, verkiezingsprogramma's, statuten en reglementen etc.
6. Wordt dit geen kakofonie? Nu al hebben we nauwelijks gelegenheid om moties en amendementen op het verkiezingsprogramma fatsoenlijk te bespreken. Dat wordt nog moeilijker als iedereen maar mee kan doen.
Ook in de nieuwe situatie kan het niet zo zijn dat ieder individu zomaar gelegenheid krijgt voor moties en amendementen. Er zal dan een uitwerking worden gemaakt waarbij men een bepaalde hoeveelheid leden moet verzamelen om iets in te mogen dienen. Dit is nu ook al zo op het Ledencongres.
7. Mogen leden alleen fysiek stemmen of ook per volmacht?
Dit is nog niet uitwerkt. Gestreefd zal worden naar een systeem waarbij de inbrengt van zo veel mogelijk leden meegenomen kan worden, binnen het kader van een praktische uitvoerbaarheid.

8. As een kiesvereniging geen bestaansrecht meer heeft. Wat gebeurt er dan met bv het batig saldo?
Volgens art 19.3 lokale statuten gaat dit saldo naar de landelijke partij In Fase 1 verandert hierin nog niets.
9. Hoe ziet een uitgewerkt hybride stelsysteem er precies uit?
Zie paragraaf 4.1 van dit rapport.
10. Kunnen Perspectief en de Bestuurdersvereniging nog invloed uitoefenen in de nieuwe structuur?
Zeer zeker. In het voorstel van de commissie hebben Perspectief en de Bestuurdersvereniging niet langer een vast aantal stemmen. Het is voorstelbaar dat Perspectief en de BV als geleding wel amendements- en motierecht krijgen. Vergelijkbaar als nu op het Ledencongres. Daarnaast is er natuurlijk voor iedereen als individueel lid het spreek- en stemrecht, ook voor combi-leden van Perspectief en leden van de BV.
11. Per wanneer zouden deze veranderingen ingevoerd moeten worden?
Zie paragraaf 4.3 van dit rapport
12. Wat betekent dit voor het ontvangen van giften e.d. voor de kiesverenigingen?
De plannen hebben hierop geen enkel gevolg. Wel is van belang dat ook kiesverenigingen zich vanaf 1 januari 2014 aan nieuwe regels voor ANBI's gaan houden, willen zij het giftgevers mogelijk blijven maken om hun gift fiscaal aftrekbaar te houden . Maar dat is een ander onderwerp.

Bijlage 2 Concept voor nieuwe artikelen in statuten

Artikel 4 (huidig) Leden en structuur.	Artikel 4 (proeve) Leden en structuur.
<p>1. De ChristenUnie is een verband van kiesverenigingen. Deze kiesverenigingen zijn de leden van de ChristenUnie.</p> <p>2. Als kiesvereniging kunnen worden toegelaten: verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid, die in een aangewezen werkgebied (mede)verantwoordelijk kunnen en willen zijn voor de realisatie van de doelstellingen van de ChristenUnie op lokaal en provinciaal niveau en waarvan de statuten luiden conform het door de ChristenUnie vastgestelde model.</p> <p>3. Een kiesvereniging mag uitsluitend als haar leden toelaten: personen die de Unieverklaring en de Uniefundering onderschrijven en die woonachtig zijn in het werkgebied van de kiesvereniging.</p> <p>4. Ieder die binnen de ChristenUnie een bestuurlijke of politieke functie bekleedt dient de in het vorige lid bedoelde Unieverklaring en de in artikel 3 bedoelde Uniefundering te ondertekenen.</p>	<p>1. De ChristenUnie is een politieke partij waarin verbanden en personen verenigd zijn. De partij kent twee soorten leden:</p> <p>a. verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid, die in een door het Landelijk Bestuur aangewezen werkgebied (mede)verantwoordelijk kunnen en willen zijn voor de realisatie van de doelstellingen van de ChristenUnie op decentraal niveau en waarvan de statuten luiden conform het door de ChristenUnie vastgestelde model.</p> <p>b. natuurlijke personen die in Nederland kiesgerechtigd zijn en die de Uniefundering, de Unieverklaring en het doel van de partij onderschrijven en die uitgezonderd het in lid 2 bepaalde, lid zijn van een vereniging als bedoeld in onderdeel b van dit lid;</p> <p>2. Natuurlijke personen die woonachtig zij in het buitenland hoeven niet tevens lid te zijn van een vereniging als bedoeld in onderdeel a van het vorige lid.</p> <p>3. Een kiesvereniging mag uitsluitend als haar leden toelaten: personen die de Unieverklaring en de Uniefundering onderschrijven en die woonachtig zijn in het werkgebied van de kiesvereniging.</p> <p>4. Ieder die binnen de ChristenUnie een bestuurlijke of politieke functie bekleedt dient de in het vorige lid bedoelde Unieverklaring en de in artikel 3 bedoelde Uniefundering te ondertekenen.</p>

Artikel 16 (huidig) Toegang en stemrecht.	Artikel 16 (proeve) Toegang en stemrecht.
<p>1. De vergaderingen van het Uniecongres zijn openbaar, behoudens hetgeen daarover door het Uniecongres in een reglement is bepaald.</p> <p>2. Naast de kiesverenigingen hebben ook de door de ChristenUnie erkende jongerenorganisatie en de door de ChristenUnie erkende bestuurdersvereniging stemrecht, zij het alleen inzake politieke en daarmee direct verbonden beleidsonderwerpen. Voor de uitoefening van het stemrecht worden de jongerenorganisatie en de bestuurdersvereniging als orgaan van de ChristenUnie beschouwd.</p> <p>3. Iedere kiesvereniging heeft een aantal stemmen gelijk aan haar ledental gedeeld door vijfenzeventig, afgerond naar boven.</p> <p>4. De jongerenorganisatie heeft een aantal stemmen gelijk aan haar ledental gedeeld door vijfenzeventig, afgerond naar boven. Het aantal stemmen bedraagt echter in geen geval meer dan een tiende van het totaal aantal uitgebrachte stemmen en kent een maximum van dertig.</p> <p>5. De bestuurdersvereniging heeft vijf stemmen.</p> <p>6. Een stemgerechtigde die meerdere stemmen heeft, kan zijn stemmen alleen in gelijke zin uitbrengen.</p> <p>7. Een stemgerechtigde kan een andere stemgerechtigde schriftelijk volmacht verlenen tot het uitbrengen van zijn stem. Aan de eis van schriftelijkheid van de volmacht wordt voldaan indien de volmacht elektronisch is vastgelegd. Een stemgerechtigde kan voor maximaal één andere stemgerechtigde als gevolmachtigde optreden.</p>	<p>1. De vergaderingen van het Uniecongres zijn openbaar, behoudens hetgeen daarover door het Uniecongres in een reglement is bepaald.</p> <p>2. De stemwaarde van de leden is als volgt:</p> <p>a. iedere kiesvereniging heeft een aantal stemmen gelijk aan haar ledental gedeeld door vijfenzeventig, afgerond naar boven en</p> <p>b. natuurlijke personen hebben ieder één stem.</p> <p>3. Stemmen die een afgevaardigde namens een kiesvereniging uitbrengt, worden in gelijke zin uitgebracht.</p>

Bijlage 3: Stemrecht op congressen van andere partijen

Partij	Afgevaardigden	Hybride	One-man-one-vote	Differentiatie
CDA		X		
PvdA		X		
VVD				X
SP	X			
GroenLinks			X	
D66			X	
SGP	X			

Het CDA heeft op papier ook een hybride stelsysteem op congressen. Ieder lid heeft een stem. Niet de gemeentelijke, maar de provinciale afdelingen hebben extra stemmen: 10 stemmen, plus 1 stem per 500 leden. Daarnaast hebben de jongerenorganisatie en de CDA-vrouwen elk 10 stemmen. In totaal zijn er op die manier zo'n 200 'extra' stemmen. Op de partijcongressen komen dikwijls meer dan 1.000 leden.

Ook de PvdA kent een hybride stelsysteem op congressen en ledenraden. De stemmen van de afdelingen tellen voor 75% mee in het totaal. De stemmen van de leden voor 25%. De stemmen van de afdelingen tellen dus behoorlijk zwaar. Daar staat tegenover dat de PvdA voor diverse verkiezingen werkt met ledenraadplegingen. Denk bijvoorbeeld aan de verkiezingen voor fractievoorzitter (na het vertrek van Job Cohen) en partijleider (na de val van het kabinet Rutte-I). Dan geldt 'one-man-one-vote'. SP - afgevaardigdensysteem (per 50 leden, 1 (fysieke) afgevaardigde per afdeling)

De VVD kent een differentiatiesysteem. Het is in principe one-man-one-vote, maar over statutaire kwesties stemmen afgevaardigden van lokale afdelingen.

GroenLinks en D66 kennen een one-man-one-vote systeem.

Bij de SGP stemmen de afgevaardigden van de kiesverenigingen.